

qu'il est le plus proche Il n'y a que l'amour qui puisse, dans son coeur, détrôner l'amour-propre. L'amour est une préoccupation ardente, passionnée, qui distrait de tout ce qui n'est pas de lui, du blâme comme de l'éloge".¹⁾

Het is van groote beteekenis, dat voor de waarde der persoonlijkheid de oogen zijn opengegaan. We mogen dit niet voorbijzien, maar hebben het veeleer dankbaar te erkennen. Reeds van algemeen menschelijk standpunt beschouwd, ligt er de groote geestelijke winste in, van den triomf over het materialisme. De ziel des menschen ontvangt in het uitkomen der persoonlijkheid, haar rechten weder.²⁾

Bij vernieuwing komt in dezen ommekeer de macht uit, die het Christendom niet nalaten kan te oefenen in het cultuurleven. De erkenning van de geestelijke en eeuwige waarde van de persoonlijkheid is toch ontegenzeggelijk aan het Christendom te danken. Het valt te waardeeren, wanneer wijsgeeren als Eucken hun uitgangspunt nemen in het geestelijke leven van den mensch en daarvan de zelfstandigheid willen handhaven, ook al ontleent hij zijn gegevens aan de cultuur. Het is hem met de geestelijke realiteiten zoozeer ernst, dat voor hem „ein Persönlichwerden" beteekent „das Aufsteigen einer neuen Welt und eine Umwälzung des natürlichen Seins Nicht die Entfaltung oder Ausschmückung des natürlichen Selbst, sondern der Gewinn eines neuen Selbst steht hier im Frage".³⁾ Dus een proces van wedergeboorte, zij het ook in anderen zin dan wat onze belijdenis onder de levensvernieuwing door genade verstaat.

Maar ook voor de Kerk van Christus kan het niet anders

¹⁾ A. Vinet, *Théologie Pastorale*, Paris 1850, bl. 65.

²⁾ Dr. H. Bavinck, *De overwinning der ziel*, bl. 16: „De overwinning op het materialisme behaald, is een overwinning der ziel geweest en strekt dies ten bewijze van de onverwoestbare levenskracht, die in haar woont en bij elk mensch in zijn ontwikkeling tot persoonlijkheid aan het licht treedt".

³⁾ Rudolf Eucken, a. w. bl. 353, 349.